

การพัฒนารูปแบบการสอนกระบวนการเรียนแบบบรรจุภัณฑ์ : กรณีศึกษาห้ามพลาด ต่ำบลbum พล จำเกอสทิงพระ จังหวัดสังขสา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์อ้อดยทิพย์ พลศรี*

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันประเทศไทยประสบกับปัญหาภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจ เพราะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ชุมชนอ่อนแอ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องค่านิยมการบริโภคที่ซึ่งมีสินค้าจากต่างประเทศ การใช้จ่ายพุ่มเพือย การขาดความรู้ด้านการจัดการตลาดและอื่น ๆ อีกมาก many ที่ทำให้เกิดปัญหาต่อการดำเนินชีวิตร่วมชุมชนทั้งระบบ การแก้ปัญหาโดยอาศัยแนวคิดในการพัฒนาที่ยั่งยืนเชิงมีลักษณะเป็นการพัฒนาที่เป็นบูรณาการ (Integrated) คือ ทำให้เกิดเป็นองค์รวม (Holistic) หมายความว่าองค์ประกอบทั้งหลายที่เกี่ยวข้องจะต้องมาประสานกันครบองค์ และมีลักษณะอีกอย่างหนึ่งคือ มีดุลยภาพ (Balanced) โดยการทำให้กิจกรรมของมนุษย์สอดคล้องกับเกณฑ์ของธรรมชาติ ซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาแบบที่ยั่งยืน (พระธรรมปีภูก ป.อ. ปยุตติ, 2537)

*อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาศิลปกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสุโขทัย

การเลือกสรรผลิตภัณฑ์ตามโครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ของอำเภอสทิงพระ จังหวัดสกลนคร มีผลิตภัณฑ์ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าโครงการทั้งสิ้น 7 ตำบล รวม 15 รายการ ผลิตภัณฑ์ น้ำตาลแวร์ของตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสกลนคร เป็นผลิตภัณฑ์หนึ่งที่นำเสนอในโครงการ ดังกล่าว เนื่องจากการทำน้ำตาลแวร์ ของจังหวัดสกลนครมีมาช้านาน ตั้งแต่ อำเภอสทิงพระยังเป็นเมืองสทิงพระ โบราณซึ่งอยู่ในสมัยอยุธยา โดยมีหลักฐานที่ Dr.Guy Treuil ได้กล่าวถึงวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับอินเดียได้ว่า “กรรมวิธีที่ทำน้ำตาลในตนในเขตสทิงพระ คล้ายคลึงกันมากกับกรรมวิธีที่ G.Lubeigt สังเกตเห็นในแคว้นหมิพ โดยเฉพาะเครื่องมือที่ใช้ควบคอกดออกตัวผู้ตัวเมีย รวมทั้งวิธีการปืนลำดับนี้ โดยเฉพาะวิธีปืนลำดับนี้จะแตกต่างกับวิธีที่ปฏิบัติกันในพม่าตอนกลาง ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ด้านวัฒนธรรมของอินเดียฝ่ายใต้ (หมิพ) กับประเทศไทยตอนใต้” น้ำตาลแวร์จึงจัดได้ว่า เป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งที่ได้รับการสืบสานอย่างต่อเนื่องและยังคง (สุธิวงศ์ พงศ์พญูลย์, 2542)

การทำน้ำตาลแวร์ของตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ ยังคงมีการทำด้วยน้ำตาลในดอย มีการปูริสัมพันธ์ กันระหว่างคนเขียนต้นตาลกับคนทำน้ำตาล คนเขียนต้นตาลก็จะเก็บน้ำหวาน (ชาบ้านเรียกว่า น้ำผึ้ง) มาให้คนทำน้ำตาลเคี่ยวน้ำเป็นสีน้ำตาลเข้ม และยกกระหงใช้ไม้กวนตีจนน้ำตาลเหนียวข้น แล้วจึงตักหยดลงในแวร์ที่ทำด้วยใบตาลเป็นวงกลมเรียงไว้บนแผ่นไม้ ขนาดเล็กใหญ่ตามต้องการ ทิ้ง

ไว้จนเย็นจึงบรรจุลงในถุงหรือเปล่าเพื่อเตรียมจำหน่าย ซึ่งเอกสารชุดนี้ของน้ำตาลแวร์แบบดั้งเดิม คือรสชาติที่หวาน หอม กรอบ กลมกล่อม ใช้สำหรับปูริอาหารทั้งหวานและหวาน และความลงตัวของน้ำตาลแวร์แต่ละแวร์ที่มีขนาดใกล้เคียงกัน

แต่ปัจจุบันย่างหนึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ (นางนิตย์ แก้วดีเลิศ, 2545) พบร่วมกับผลิตภัณฑ์น้ำตาลแวร์ยังคงใช้บรรจุภัณฑ์แบบรวมๆ คือใส่ถุงพลาสติกหรือเปล่าในกรณีลูกค้าสั่งเป็นจำนวนมาก และมีการใส่ช่องลม บ้างเป็นครั้งคราว ทำให้ผลิตภัณฑ์ไม่น่าสนใจเท่าที่ควรและผู้ประกอบการเองก็ไม่ได้เห็นความสำคัญของบรรจุภัณฑ์มากนัก ผู้วิจัยคิดว่า การจะชั้นนำ

ให้ชุมชนมีการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ จำเป็นต้องให้ชุมชนเห็นถึงความสำคัญของทรัพยากรที่ตนมีอยู่ทั้งในแบ่งภูมิปัญญา และวัฒน ดังนั้นในด้านผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นผู้ผลิตควรดำเนินถึงองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีผลต่อตัวผลิตภัณฑ์ ด้วย การให้ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากจะช่วยทำให้ผลิตภัณฑ์น่าสนใจและมีคุณค่าแล้ว ยังส่งผลถึงมูลค่าเพิ่มของราคาผลิตภัณฑ์ด้วย นอกเหนือจากชุมชนได้เล็งเห็น

ถึงความสำคัญของทรัพยากรในห้องถีนและนำมาสร้างเป็นบรรจุภัณฑ์เพื่อให้เหมาะสมสมกับผลิตภัณฑ์ที่ผลิตในชุมชนทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าและช่วยเพิ่มพูนรายได้แก่ชุมชนอย่างแท้จริงซึ่งจะส่งผลทำให้ผลิตภัณฑ์มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ช่วยลดปัญหาผลพิษและยกระดับผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐานอันเป็นที่ยอมรับของสังคม

ดังนั้นในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนวิชาศึกษาดูงาน ๑๒ ผู้วิจัยมีแนวคิดว่าการจัดการศึกษาควรจะสอดคล้องกับนโยบายของสถาบันราชภัฏสงขลาตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ ๙ (พ.ศ.๒๕๔๕ – ๒๕๔๙) ที่มุ่งเน้นความต้องการของสังคมและท้องถิ่นเป็นหลักในการบูรณาการองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

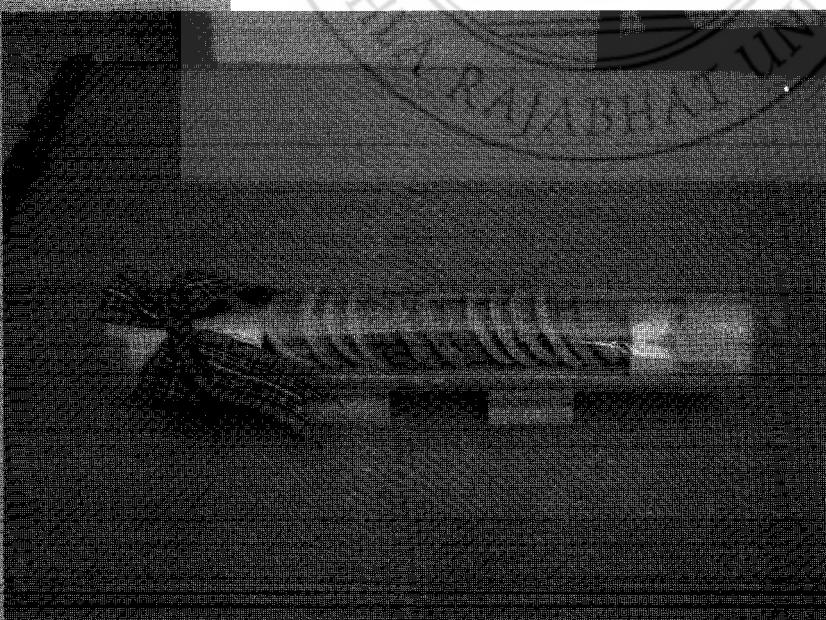
ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน จำเป็นต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เป็นระบบ

โดยต้องจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ด้านตนเองสามารถวิเคราะห์และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม การปฏิรูประบบและการบูรณาการเรียนรู้จะต้องเริ่มตั้งแต่การวางแผนพัฒนาการของชีวิต ทั้งด้านความรู้และทักษะพื้นฐานที่เป็นกระบวนการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนที่สอดคล้องกับกระบวนการเรียนและวัดถูกประสิทธิภาพของการสร้างคนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ส่งเสริมการเรียนรู้ให้เข้าใจวิถีชีวิตของคนในชุมชนเพื่อให้การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนไปสู่ความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

ในการจัดการเรียนการสอนจึงต้องศึกษารูปแบบการเรียนการสอนและการจัดกระบวนการที่เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยรูปแบบการเรียนการสอนต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมสมกับกิจกรรมซึ่งจำแนกรูปแบบการเรียนการสอนตามแหล่งการเรียนรู้ออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้ (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อุยธยา, ๒๕๔๓)

1. **รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนจากครู คือวิธีการเรียนการสอนที่เน้นครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และผู้เรียนทำหน้าที่เป็นผู้เรียนรู้จากการรับข้อความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ จากผู้สอนโดยตรง**

2. **รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากผู้เรียนร่วมกัน คือวิธีการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียนร่วมกัน**

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้คือ วิธีการสอนที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เช่น ตำรา เอกสาร ชุดการเรียน สิงพิมพ์ ทรัพศัณ วิทยุ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต ฯลฯ

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ คือ วิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเรียนรู้ได้จากการกระทำของตนเองหรือการฝึกปฏิบัติ

5. รูปแบบการสอนที่เน้นการเรียนรู้แบบผสมผสาน ปัจจุบันการเรียนการสอนในศาสตร์สาขาวิชาต่าง ๆ เน้นในเรื่องการเรียนการสอนแบบผสมผสาน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้รับรู้จากแหล่งความรู้หลายทาง ข้อความรู้บางอย่างผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้จากตัวเอง เช่น จากเครื่องข่าย จากการอ่านเอกสาร หรือจากการฝึกประสบการณ์โดยตรงจากสถานประกอบการ หรืออาจจะเริ่มจากการได้รับพื้นฐานความรู้จากอาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชานั้นเสียก่อน และให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเอง ในบางกรณีเมื่อต้องการให้ผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่น ฝึกการอภิปรายและเน้นให้ผู้เรียนได้มีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์จากการเรียนรู้ด้วยตนเองและการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่ม

โดยสรุปรูปแบบการเรียนการสอนทั้ง 5 ประเภทนี้ ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการจัดกระบวนการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาได้ทั้งสิ้น ส่วนจะเหมาะสมสมและมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน ย่อมขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งในบางสถานการณ์ผู้

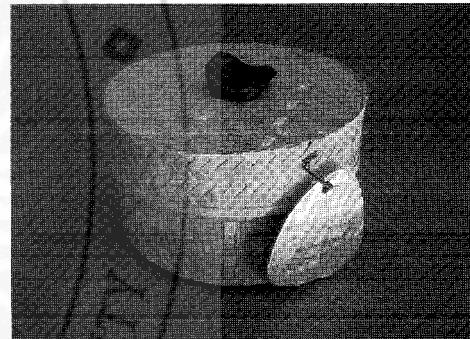
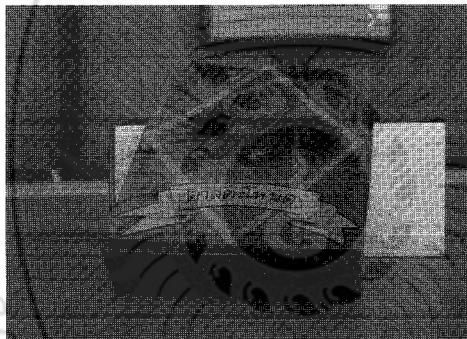
สอนอาจจะต้องใช้วิธีการผสมผสานรูปแบบต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อผลลัพธ์ที่ดีที่สุด

ในการจัดการเรียนการสอนการอ ookแบบ จำเป็นต้องศึกษา ค้นคว้า และวิเคราะห์เกี่ยวกับวิธีการต่าง ๆ ที่จะมาใช้ในการสอนและการออกแบบ หลักการสำคัญที่ผู้สอนต้องมีความรู้ และมีจินตนาการในรูปลักษณะและวิธีการสร้างสรรค์อย่างเด่นชัด ผู้สอนต้องเข้าใจถึงการพัฒนาการศึกษาวิชาการ ออกแบบด้วย (พาสนา ตัณฑลักษณ์, 2526) ทั้งนี้ การออกแบบเป็นการเรียนเพื่อการฝึกปฏิบัติ การแก้ปัญหา ตามกระบวนการ ปัจจุบัน ดวงรัตน์ (2541) ได้ทำการวิจัยศึกษาสภาพ และปัญหาการเรียนการสอนศิลปะปฏิบัติ โดยศึกษาถึงองค์ประกอบสำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับการเรียน การสอนซึ่งประกอบด้วยผู้เรียนและผู้สอน โดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน และผู้สอน คือ กิจกรรมการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมทางการเรียน การสอน การเรียนการสอนศิลปะภาคปฏิบัติเป็นกระบวนการที่มีความซับซ้อนเพราะเป็นการเรียนรู้ทางด้านทักษะ ผู้สอนจึงมีหน้าที่สำคัญที่จะกำหนดกระบวนการสอนที่มีประสิทธิภาพ โดยคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของการสอน คือ การวางแผนการสอน การดำเนินการสอน วิธีการสอน สื่อการสอนและการวัด และการประเมินผล นอกจากตัวผู้สอนแล้วผู้เรียนก็เป็นส่วนประกอบสำคัญอีกส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน กิจกรรมทางการเรียนรู้ของผู้เรียนศิลปะจะต้องเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทางการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย

และทักษะพิสัย ซึ่งดวงกับหลักทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของบลูม (Benjamin Bloom, 1956) โดยเน้นการเรียนรู้ทางด้านทักษะปฏิบัติมากกว่าการเรียนรู้ด้านอื่น

นอกจากนี้ สภาพการเรียนการสอนด้านการฝึกทักษะของผู้เรียนนั้น แผนการสอนจะเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองจากการฝึกปฏิบัติ ซึ่งทักษะที่นักศึกษาฝึกฝนนั้น จะได้รับการวางแผนให้เริ่มจากทักษะจากง่ายไปยาก เป็นไปอย่างมีลำดับขั้นตอน ดังที่ ซิงเกอร์ (Singer, 1982) กล่าวไว้ว่า การสอนทักษะปฏิบัติเพื่อให้

สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัตสัน (Watson, 1987) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการสอนออกแบบในปี 2000 ผลการวิจัยพบว่า ใน การสอนวิชาออกแบบในอนาคต ควรจัดวางลำดับและขอบข่ายเนื้อหารายวิชาการสอน เกี่ยวกับกระบวนการแก็บัญหา ระบบการคิด ความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแนวโน้มการเรียนการสอนหลักสูตรศิลปศึกษาในทศวรรษหน้า จะเป็นการเรียนการสอนแบบปฏิบัติการ การสอนเน้นกระบวนการปฏิบัติตามจริง และการสอนให้ผู้เรียนคิดปฏิบัติแก็บัญหาด้วยตนเอง นอกจากนี้กับงาน

เกิดการเรียนรู้การทำงานในขั้นพื้นฐานแล้ว สามารถนำมาปรับเพื่อการทำงานในขั้นสูงต่อไป สำหรับการเรียนการสอนในสาขาวิชาออกแบบ ต่างๆ ดรรยพ บุญรอด (2536) ได้แสดงความคิดเห็นว่าการทำงานปฏิบัติในสาขาวิชาออกแบบ ควรให้นักศึกษาทำงานครบทตามขั้นตอนในกระบวนการออกแบบมากที่สุด เพื่อผลงานที่สมบูรณ์ครบถ้วนและนักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการไปด้วยเพราะการออกแบบที่ดีต้องสามารถตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้และต้องแสดงให้เห็นถึงผลงานการจัดระเบียบ ที่ดีและเกิดความงามปราณี ตามมาเมื่อผลงานนั้นสำเร็จ ซึ่ง

วิจัยของ โยธิน จึงงาวพ (2543) ได้ทำวิจัยเรื่อง “ผลการสอนกระบวนการออกแบบในวิชาทฤษฎีการออกแบบ ผลิตภัณฑ์ที่มีต่อความเข้าใจขั้นตอนการออกแบบและผลงานของนักศึกษา โปรแกรมศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏ” พบร่วมกับ นักศึกษามีระดับความเข้าใจการปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการออกแบบทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการวิเคราะห์ ด้านการสังเคราะห์และด้านการประเมินผล หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกด้าน โดยในด้านการวิเคราะห์มีค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุดในเรื่องการวิเคราะห์รายละเอียดของผลิตภัณฑ์ด้านวิธีการใช้งาน โครงสร้างและการตกแต่งเพื่อเป็น

กรอบในการออกแบบ ในด้านการสังเคราะห์มีค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุดในเรื่องการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบแบบร่างแบบต่างๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนด และในด้านการประเมินค่าเพิ่มขึ้นมากที่สุดในเรื่องการตรวจสอบผลงานออกแบบ โดยทดสอบการใช้งานของผลิตภัณฑ์ตามสภาพการใช้งานจริง

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบัน ผู้สอนจะต้องศึกษาเลือกสรรแนวทางในการสอนโดยเน้นการจัดกระบวนการที่เป็นขั้นตอนอย่างชัดเจน เพื่อก่อให้เกิดทักษะการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งผู้สอนจะต้องทำความเข้าใจหลักสูตร การกำหนดแผนการสอนตามขั้นตอนของกระบวนการอย่างเป็นระบบรวม

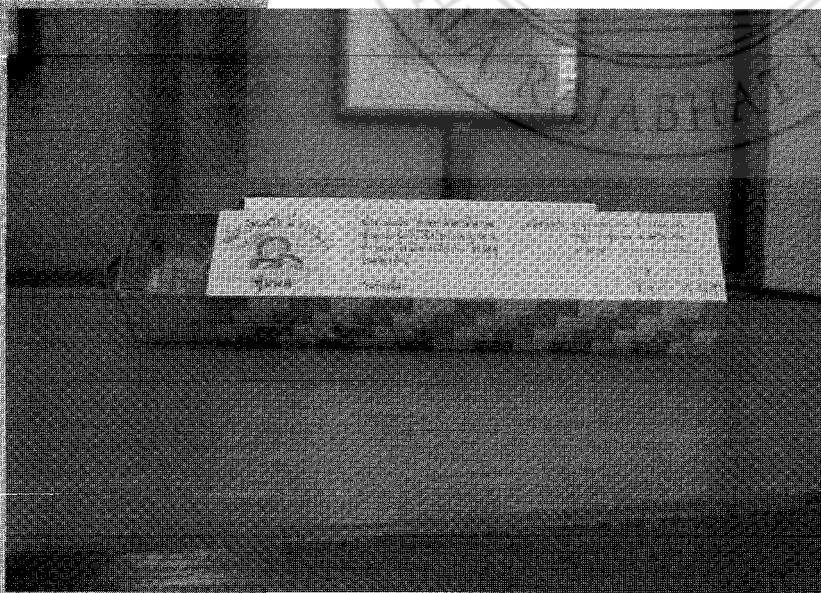
โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้สอนได้เลือกใช้หลักสูตรพุทธศึกษา ๒๕๔๐ โปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลักอนุปริญญา) วิชาศิลปะพื้นบ้าน ๑๒ ที่มุ่งเน้นศึกษาภูมิสถาปัตยกรรมและศิลปะ บนบรรณเนียมประเพณี ความ

เชื่อ ฯลฯ รวมทั้งลักษณะเฉพาะของวัสดุ วิธีการ รูปแบบ ประเกทและประโยชน์ใช้สอยของศิลปะพื้นบ้านในภูมิภาคภาคใต้ของประเทศไทย ด้วยการทดลองให้นักศึกษาเลือกเอาผลิตภัณฑ์น้ำตาลแ冤 ตำบลชุมพล อำเภอสหิพระ จังหวัดสงขลา มาเป็นกรณีศึกษาการออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำตาลแ冤เป็นตัวอย่างต้นแบบ ด้วยการจัดกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็น ๓ ขั้นตอน คือ ๑. ขั้นวิเคราะห์ ๒. ขั้นสังเคราะห์ และ ๓. ขั้นประเมินผล เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสถาบันราชภัฏสงขลาที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนโดยให้เรียนเกิดการเรียนรู้ภูมิปัญญา ท่องถิ่น และมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งผู้จัดคาดหวังว่าในการจัดรูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบ ดังกล่าว จะเกิดผลดีต่อนักศึกษาในการเรียนรู้และการทำงานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนการเกิดทักษะการเรียนรู้ที่สามารถตรวจสอบและพัฒนาผลงานเพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำตาลแ冤 ตำบลชุมพล อำเภอสหิพระ จังหวัดสงขลา
2. ประเมินผลการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำตาลแ冤 ตำบลชุมพล อำเภอสหิพระ จังหวัดสงขลา
3. พัฒนาต้นแบบรูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์

วิธีดำเนินงาน

1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ

1.1 ผู้ประกอบการ กลุ่มแม่บ้าน
เกษตรกร กลุ่มสตรีบ้านคลองนนวน
หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอสหัสพงษ์
จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้ทำการสุ่ม
อย่างง่าย (Simple random sampling)
โดยการจับฉลากจากคณะกรรมการ
บริหารทั้งสิ้น 13 คน ให้เหลือเพียง
กึ่งหนึ่ง จำนวน 6 คน

1.2 นักศึกษาโปรแกรมวิชา
ศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลัง
อนุปริญญา) สถาบันราชภัฏสงขลา ที่
เรียนวิชาศิลปะพื้นบ้าน 12 กลุ่มรหัส
435111 จำนวน 34 คน และทำการ
สุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
โดยเลือกเฉพาะนักศึกษาที่เข้าเรียน
ครอบตามขั้นตอนจำนวน 25 คน

1.3 ผู้ทรงคุณวุฒิ คัดเลือกจาก
บุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการสอน
ศิลปะไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 5 คน

2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บ รวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ¹
ทั้งหมด 4 ชุด คือ

ชุดที่ 1 แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบ
การ

ชุดที่ 2 แบบประเมินผลงานการ
ออกแบบบรรจุภัณฑ์

ชุดที่ 3 แบบทดสอบความเข้าใจ
กระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์

ชุดที่ 4 แบบประเมินความคิด
เห็นที่มีต่อรูปแบบการสอนกระบวนการ
การออกแบบบรรจุภัณฑ์และทดลอง
ใช้เครื่องมือตามขั้นตอนดังนี้

1. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและเสนอแนะ
ความเหมาะสม โดยมีเกณฑ์การคัด
เลือกผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ²
ในการทดลอง ดังนี้

1.1 นักวิชาการทางด้าน³
ศิลปศึกษา ที่สำเร็จการศึกษาขั้นต่ำ
ในระดับปริญญาโททางด้านศิลปศึกษา
หรือมีประสบการณ์การสอนในสาขาวิชา
ศิลปศึกษาไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน

1.2 นักวิชาการทางด้านการ
วิจัย ที่มีผลงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง⁴
จำนวน 1 คน

2.นำเครื่องมือที่ปรับปรุงจน⁵
เสร็จสมบูรณ์แล้ว ไปใช้จริงกับกลุ่ม⁶
ตัวอย่างประชากร ทั้ง 3 กลุ่ม โดย⁷
ดำเนินการ ดังนี้

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสอน
ตามแผนการสอนที่สร้างขึ้นตาม⁸
กระบวนการออกแบบที่พัฒนาขึ้นแบบ
การสอนขึ้นใหม่ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ฯ
ละ 3 คาบ รวม 15 คาบ ด้วยการ
ทดสอบความเข้าใจกระบวนการ
ออกแบบบรรจุภัณฑ์ก่อนเรียน
(Pre-test) เป็นอันดับแรก และทดสอบ
ความเข้าใจกระบวนการออกแบบ
บรรจุภัณฑ์หลังเรียน (Post-test) ใน⁹
ภาคสุดท้ายของการดำเนินการสอน

2.2 ผู้วิจัยให้นักศึกษาทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลจากหนังสือ เอกสาร
และลงฝึกภาคสนามด้วยการใช้แบบ
สัมภาษณ์ผู้ประกอบการเป็นกลุ่ม เพื่อ¹⁰
สรุปสาระสำคัญร่วมกัน

2.3 ผู้วิจัยนำแบบประเมินผล
งานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของนัก
ศึกษาตรวจสอบผลงานออกแบบบรรจุ
ภัณฑ์ควบคู่กับเอกสารข้อมูลและ
แนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงาน
ประเมินผลเป็นค่าคะแนน

2.4 ผู้วิจัยนำแผนภูมิรูปแบบ การสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พร้อมทั้งรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสอนดังกล่าวเพื่อการปรับปรุงและพัฒนารูปแบบต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็นลำดับขั้นตอนดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ทำโครงการฝึกปฏิบัติการภาคสนามเสนอต่อสถาบันและประธานางานกับกลุ่มผู้ประกอบการ เพื่อเก็บข้อมูลพื้นฐานโดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ แล้วจัดทำเอกสารเป็นรายกลุ่ม

2. ทดลองสอนด้วยตนเองจากแผนการสอนที่สร้างขึ้นตามรูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นใหม่ เป็นเวลา 5 สัปดาห์ ๆ ละ 3 คาบ รวม 15 คาบ โดยการตรวจสอบความรู้พื้นฐานของนักศึกษา ก่อนเรียน (Pre-test) ด้วยการใช้แบบทดสอบความเข้าใจกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ และให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบชุดเดียวกัน อีกครั้งหลังเรียน (Post-test) ในคาบสุดท้ายของการดำเนินการสอน

3. ประเมินผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของนักศึกษาจากเกณฑ์ที่กำหนดตามวัตถุประสงค์ โดยใช้แบบประเมินผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์และผู้สอนเป็นผู้ประเมินด้วยตนเอง

4. จัดทำคดหมายนำจากสถาบันราชภัฏสงขลาถึงผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เพื่อเสนอแบบประเมินความคิดเห็นที่

มีต่อรูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ โดยผู้วิจัยติดตามแบบประเมินดังกล่าวด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการทั้ง 6 ราย โดยนักศึกษาสรุปประเด็นสาระสำคัญในรูปแบบเอกสารรายงานเป็นรายกลุ่ม และผู้วิจัยวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง

2. แบบประเมินผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์

นำคะแนนจากการประเมินผลงานการอออกแบบบรรจุภัณฑ์ของนักศึกษามาบันทึกคะแนนลงแบบประเมินผลงานโดยพิจารณาจากค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอด้วยตารางและความเรียง

3. แบบทดสอบความเข้าใจกระบวนการอออกแบบบรรจุภัณฑ์ นำแบบทดสอบความเข้าใจกระบวนการอออกแบบบรรจุภัณฑ์ของนักศึกษาที่เป็นคำถามแบบอัตนัย โดยนำเสนอคะแนนก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) เป็นรายบุคคล แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเบริ่งเทียบความเข้าใจกระบวนการอออกแบบบรรจุภัณฑ์จากแบบทดสอบความเข้าใจกระบวนการอออกแบบบรรจุภัณฑ์ก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ของกลุ่มตัวอย่าง ด้วยการทดสอบค่าที (t -test) และนำเสนอด้วยรูปแบบตารางและความเรียง

4. แบบประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสอนกระบวนการอุํกแบบบรรจุภัณฑ์

นำข้อมูลจากแบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน มาวิเคราะห์และสังเคราะห์ผลการประเมินความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสอนกระบวนการอุํกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นแผนภูมิและความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยในครั้งนี้ สรุปได้เป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและผลจากการวิเคราะห์รูปแบบการสอน

1.1 ผลจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร กลุ่มศรีบ้านคลองจนวน หมู่ที่ 5 ตำบลชุมพล อำเภอทิพย์พระ จังหวัดสงขลา ทั้ง 6 ราย พบ.ว่ากลุ่มผู้ประกอบการมีอายุระหว่าง 38 - 54 ปี มีประสบการณ์ในการทำนาตala แวนส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่า

5 ปี ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้ง 6 ราย คล้ายคลึงกัน เนื่องจากเป็นกลุ่มผู้ประกอบการที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน มีการบริหารจัดการร่วมกันในรูปของคณะกรรมการ ซึ่งพอจะสรุปสร้าระสำคัญได้ดังนี้

1. ปริมาณผลผลิตและรายได้ จำนวนการผลิตนาตala แวนต่อวัน/คน ผลิตได้ประมาณ 3,500 แวน หรือ 350 ถุง โดยคิดเป็นรายได้สัปดาห์ละประมาณ 300 - 800 บาท/คน

2. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน คือ พัฒนาชุมชนอำเภอ, เกษตรฯ อำเภอ, สนกรน. อำเภอ, การศึกษาอนโรงเรียน และองค์กรบริหารส่วนตำบล

3. กระบวนการผลิต การผลิต นำตala แวนของ ตำบลชุมพล ใช้กรรมวิธีแบบดั้งเดิม ซึ่งมีการทำสีบ่อต่อ กันมานานกว่า 50 ปี โดยมีกระบวนการต่างๆ ดังนี้

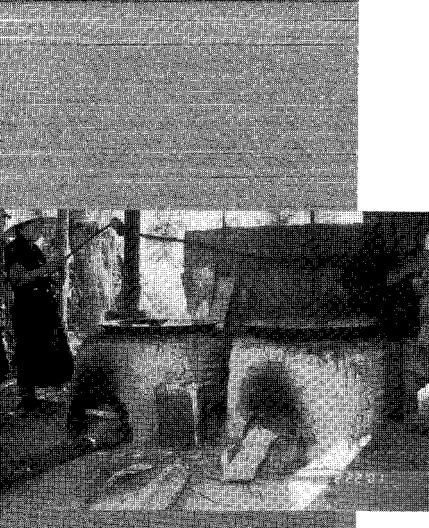
การเดี่ยวน้ำตala สดเป็นน้ำผึ้ง

วัสดุและอุปกรณ์ในการเดี่ยวน้ำตala สด ประกอบด้วย กะทะใบบัวเต่า กระบอกที่ทำจากไม้ไผ่ ไม้เกียด ใช้สำหรับตักฟองน้ำตala ผ้ากรอง

วิธีการเดี่ยวน้ำตala คือการเดี่ยว ของเหลวทั่วๆ ไป จะมีเทคนิคคู่ควร ที่การใช้ความร้อน โดยจะลดปริมาณความร้อนลงเรื่อยๆ เมื่อน้ำตala เริ่มมีความเข้มข้นขึ้น

ในการเดี่ยวน้ำตala ต้องใช้ระยะเวลาค่อนข้างนาน เพราะจะต้องเดี่ยว น้ำตala ที่เก็บมาจากการตันซึ่งมีลักษณะเป็นน้ำผึ้งคัลลายน้ำชาขาวข้าว จนกลายเป็นน้ำตala ที่มีลักษณะข้นเหมือนน้ำผึ้ง ในขั้นตอนนี้จะต้องผสมน้ำตala ทรายลงไปในขณะที่กำลังเดี่ยวด้วย เพราะน้ำตala สดที่ผ่านการเดี่ยวจนกลายเป็น

น้ำผึ้งนั้นจะไม่แข็งตัวเมื่อทิ้งไว้ให้เย็น ประมาณของส่วนผสมไม่เป็นที่เปิดเผย น้ำตาลทรายที่ผสมลงไปเป็นเชือจະ ช่วยทำให้น้ำผึ้งที่เย็นตัวเกาตัวแข็ง กล้ายเป็นลักษณะแห้ง ๆ แต่ว่าเมื่อ เกราซ์มีบีบหรือด้าม การเก็บน้ำผึ้ง

น้ำตาลสดจากตันที่มีปริมาณมาก ๆ ในแต่ละวัน และไม่สามารถ ทำเป็นน้ำตาลแวร์ได้หมดภายในวันเดียว หากปล่อยทิ้งไว้รากาดของ น้ำตาลจะเปลี่ยนไปและจะนำมาเดียว ถ้าไม่ได้ วิธีการเก็บไว้ต้องรีบนำ น้ำตาลสดที่ได้มายใหม่เดียวให้เป็นน้ำ ผึ้งเสียก่อนแล้วจึงนำไปบรรจุลงใน ภาชนะที่สะอาดปิดให้มิดชิดแล้วเก็บไว้ วิธีการนี้สามารถเก็บน้ำผึ้งไว้ได้นาน โดยเฉพาะในช่วงฤดูที่ไม่สามารถ ทำการปัดตาลได้ ก็จะนำน้ำผึ้งที่เก็บไว้เนื้อกมาทำน้ำตาลแวร์ ซึ่งทำให้ ผลผลิตที่ออกสู่ตลาดไม่ขาดช่วง สามารถส่งผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดทั้งปี

การกวนเชือน้ำตาล

กระทำเมื่อน้ำตาลที่เคี่ยวจน กล้ายเป็นน้ำผึ้งมีความข้นได้ที่ แล้วยก ออกรากาเดาลงมากวานเฉพาะขอบ น้ำตาลด้านบนริมกระหงเพื่อให้แข็งตัว เร็วและแห้ง เพื่อเป็นเชือให้น้ำผึ้ง ภายในกะทะเป็นน้ำตาลเรียวขึ้น ในขั้น ตอนนี้จะใช้มีลักษณะ คล้ายสากตำข้าวช้อมือขนาดพอ เหมาะสม ระยะเวลาในการกวนเชือนั้น ไม่นานนัก ก็จะได้น้ำตาลที่แห้งบริเวณ ที่ไม่ลำพูกวนอยู่ น้ำตาลที่แห้งเร็ว บริเวณริมขอบกะทะนี้ใช้พายเหล็ก คาดลงไปผสมกับน้ำผึ้งที่ยังร้อนและ ขันเหนียวในกะทะ เป็นอันเสร็จขั้น ตอนการกวนเชือ

ขั้นตอนการน้ำตาลแวร์

เป็นขั้นตอนที่กระทำต่อเนื่องจากการ กวนเชือซึ่งต้องกระทำทันที น้ำตาลที่ เคี่ยวได้ที่แล้วจะใช้มีพายขนาดเท่า ฝ่ามือ 1 อัน ตักน้ำตาลที่ยังร้อนและ เหลวในกะทะแล้วใช้มีพายอันเล็ก ๆ ที่ทำจากไม้ไผ่มาปัดน้ำตาลหยอดลง ภาชนะกลมเป็นวงแหวนเล็ก ๆ ที่ทำ จากใบatalito ประมาณ 1 นิ้ว สูง ประมาณ 2 หุน น้ำตาลเมื่อหยอดลง ในวงแหวนแล้วจะเริ่มเย็นตัวและแข็ง ตัวทันที และพร้อมที่จะบรรจุเพื่อส่ง ลูกค้าต่อไป

จากข้อมูลการทำน้ำตาลแวร์ ตำบลชุมพล ที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าเป็นกระบวนการที่ทำสืบทอดกันมา ช้านาน โดยอาศัยภูมิปัญญาท่องถิน อย่างแท้จริง จึงทำให้น้ำตาลแวร์ของ ที่นี่มีชื่อเสียงมานานถึงปัจจุบัน

3. การบรรจุน้ำตาลแวร์ ใช้ บรรจุภัณฑ์นิดถุงมากที่สุด รองลง มาคือใส่ชะลอมและใส่กล่องพลาสติก ปางเป็นครั้งคราว และขนาดที่ขายดี ที่สุดคือ ถุงละ 100 แวน ราคา 10 บาท

4. ตราสินค้าหรือเครื่องหมาย การค้า มีลักษณะดังนี้

5. ปัญหาที่พบในการทำน้ำตาลแวร์ คือ

1. ผู้ประกอบการไม่สามารถ ดำเนินการด้านตลาดได้เอง การผลิต จึงไม่นำเสนอในตลาด เพราะมักผลิต เพื่อส่งให้ลูกค้าคนกลางเป็นหลัก

2. ผู้จำหน่ายคนกลางบางรายนำสติกเกอร์ของกลุ่มไปใช้ดับบรรจุภัณฑ์แต่ภายในเป็นน้ำตาลแวร์ของที่อื่นที่มีราคากู๊กกว่าและไม่ค่อยมีคุณภาพ จึงทำให้เกิดผลเสียกับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม

3. ผู้จำหน่ายคนกลางมักจะบวกราคาให้สูงเวลานำไปขายตามเทศกาลต่างๆ จึงทำให้ราคาที่จำหน่ายไม่คงที่

4. บางครั้งจะถูกผู้ประกอบการบางรายที่ไม่เข้าใจกลุ่มตัวราคา ทำให้เกิดปัญหาในการบริหารภายในกลุ่ม

5. การสนับสนุนทุน เมื่อให้กู้แล้วกลุ่มต้องคืนภายในเวลาที่กำหนด จึงทำให้เงินที่จะหมุนเวียนในการดำเนินงานบางครั้งต้องหยุดชะงัก และเป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการด้านทุนมุนเวียน

6. แหล่งจำหน่ายหรือตลาดที่ขายได้ปริมาณมากที่สุด เรียงตามลำดับได้ดังนี้

① บริเวณตลาดและแผงลอยริมถนนระหว่างเส้นทางในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช

② จำหน่ายผ่านคนกลางที่มารับซื้อจากจังหวัดตัวเองและจังหวัดพัทลุง

③ จำหน่ายตามเทศกาลด่างๆ

7. ลิงที่ผู้ประกอบการต้องการความช่วยเหลือหรือสนับสนุน คือ เรื่องงบประมาณเงินทุนหมุนเวียน และต้องการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยแก้ปัญหาเรื่องการตอบอ้างตราสินค้า

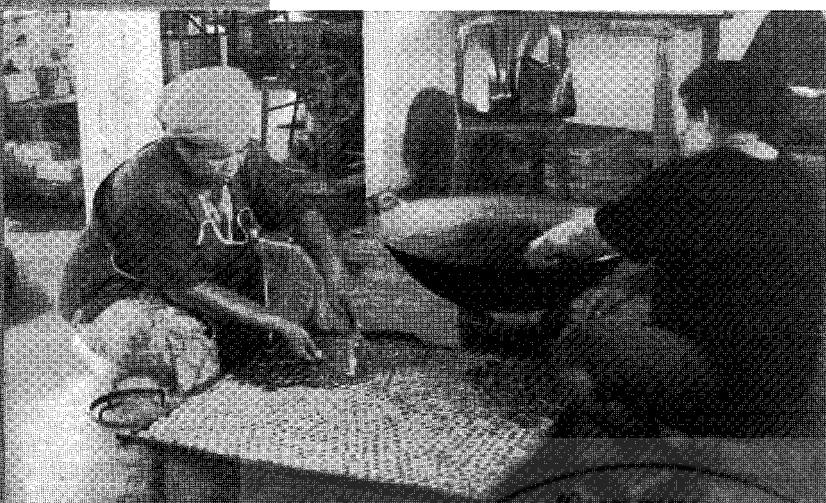
1.2 ผลจากการวิเคราะห์รูปแบบการสอน

จากการศึกษาและวิเคราะห์รูปแบบการสอนจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์

น้ำตาลแวร์ ตำบลชุมพล อำเภอสหัสฯ จังหวัดสงขลา เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นจากการประมวลประสบการณ์และศึกษาข้อมูลภาคสนามเรื่องน้ำตาลแวร์ โดยสรุปเป็นแผนภูมิ(ดังที่แสดงในแผนภูมิที่ 2)

ตอนที่ 2 ผลจากการทดสอบความเข้าใจกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของนักศึกษาก่อนเรียน (Pre-test) และหลังเรียน (Post-test) ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี(หลังอนุปริญญา) พนวณว่า นักศึกษามีความคิดเห็นทดสอบความเข้าใจกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกลำดับโดยผลการวัดระดับความเข้าใจกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลังอนุปริญญา) พนวณว่า นักศึกษามีความเข้าใจกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และเมื่อทดสอบความแตกต่าง พนวณว่า ค่าเฉลี่ยของระดับความเข้าใจกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามขั้นตอนที่กำหนด 3 ขั้นตอน คือ 1. ขั้นการวิเคราะห์ 2. ขั้นการสังเคราะห์ และ 3. ขั้นประเมินผล

ทั้ง 3 ขั้นตอนก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.05

ตอนที่ 3 ผลจากการประเมิน
ผลงานการออกแบบบรรจุภัณฑ์ของนักศึกษาโปรแกรมวิชาศิลปศึกษา ระดับปริญญาตรี (หลักอนุปริญญา) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์ทั้ง 3 ด้าน พบร่วมกัน อยู่ในระดับดีมาก โดยประเมินเรื่องสีอekoหลักษณ์ของห้องถิน มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับดีมาก เท่ากับเรื่องความสวยงาม เรียบง่าย รองลงมาคือการประเมินเรื่องขนาด ลักษณะเหมาะสม มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ส่วนคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การประเมินเรื่องความนำสนใจ ทันสมัย มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก

ด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับดีมากโดยการประเมินเรื่องความสะดวก ตรงตามวัตถุประสงค์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับดีมาก เท่ากับเรื่องการใช้ประโยชน์อื่นได้ รองลงมาคือการประเมินเรื่องโครงสร้าง เชิงแรง ขนาดส่วนประกอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ส่วนคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดคือการประเมินเรื่องข้อมูล

ตรงตามหลักเกณฑ์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้

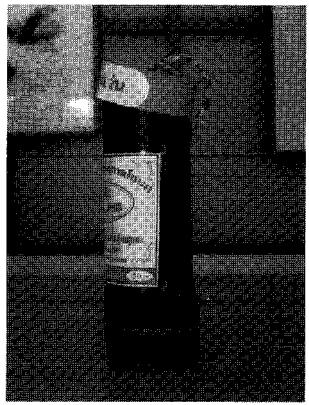
ด้านการผลิต อยู่ในระดับดีมาก โดยการประเมินเรื่องกระบวนการไม่ซับซ้อนและความเป็นไปได้ในการผลิต มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับอยู่ในระดับดีมาก โดยสรุปผลค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์ ทั้ง 3 ด้านคือ ด้านรูปแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านการผลิต พบร่วมอยู่ในระดับดีมาก โดยการประเมินด้านประโยชน์ใช้สอย มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาคือการประเมินด้านรูปแบบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ส่วนการประเมินด้านการผลิต มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 4 ผลจากการประเมิน
ความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบการสอน กระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์พบร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เห็นด้วยกับรูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ว่าเหมาะสมสมทุกข้อ และมีข้อเสนอแนะเพื่อสรุปได้ดังนี้

1. นอกจากการพิจารณาถึงรูปแบบและกระบวนการสอนแล้ว ควรจะมีการพัฒนาสินค้าต่อไป เช่น การทำน้ำตาลแวร์เป็นเกล็ดหรือเป็นผง เพื่อที่จะพัฒนาบรรจุภัณฑ์รูปแบบอื่น ๆ ด้วย

2. การพัฒนารูปแบบบรรจุภัณฑ์ ควรให้คำแนะนำของแบบสอบถามที่ผู้บริโภคด้วย

3. การกำหนดเกณฑ์การออกแบบด้านการผลิต ควรเพิ่มประเด็นความคุ้มทุนหรือสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มได้

4. ในประเด็นการประเมินผล ควรเน้นความสำคัญที่การตรวจสอบผลงาน เพราะเป็นหลักสูตรระยะสั้นและมุ่งประโยชน์ใช้สอย

5. การสอนหลักสูตรระยะสั้นเพียง 15 คาบ 5 สัปดาห์ โดยเน้นกระบวนการออกแบบ ซึ่งต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ โดยเฉพาะในขั้นการถังเคราะห์ จำเป็นต้องใช้เวลาในการปฏิบัติตาม ก็จึงควรเสริมด้วยกิจกรรมปฏิบัติการนอกเวลาเรียน หรือต้องมีความยืดหยุ่นในแผนการเรียนไว้บ้าง

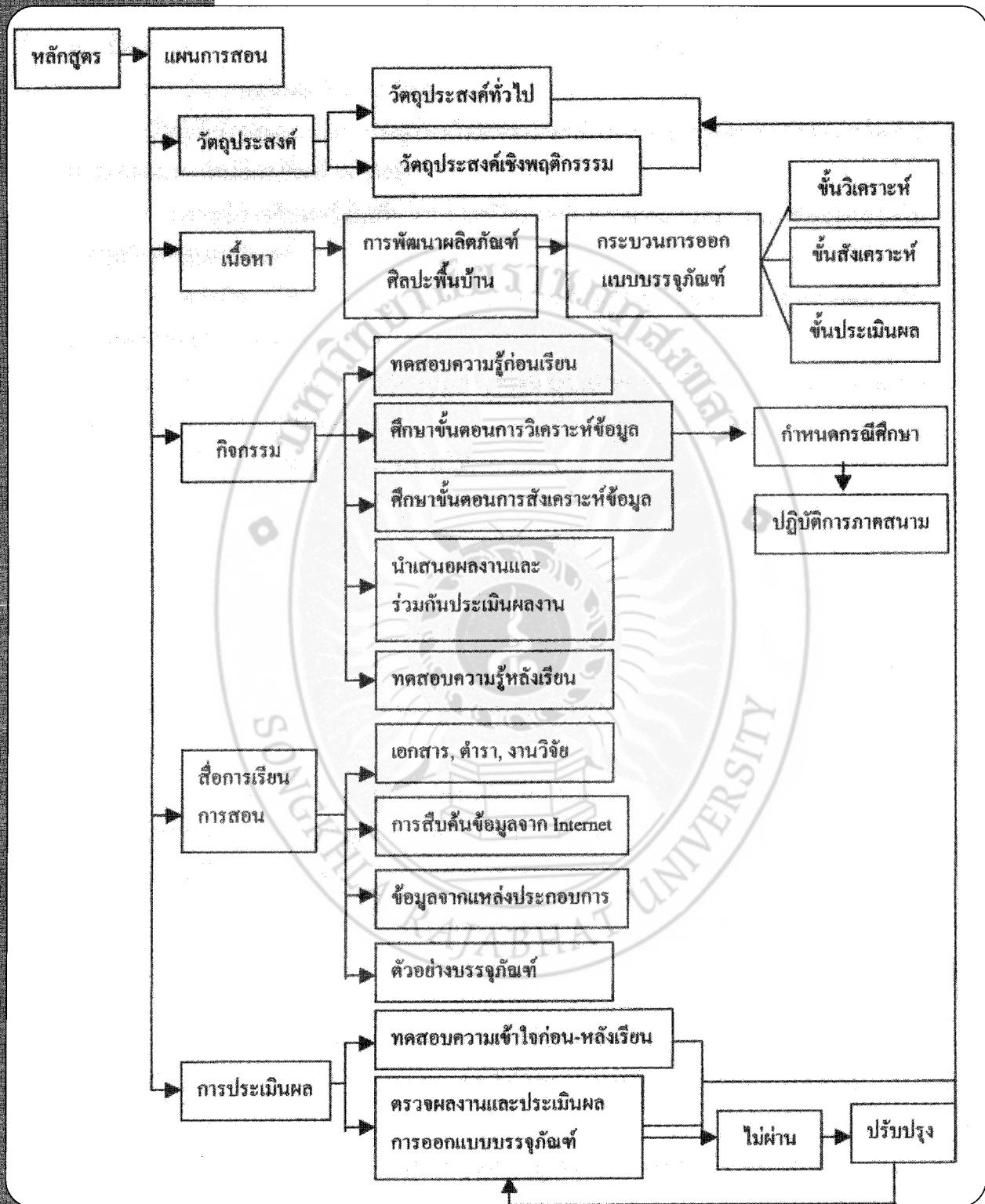
โดยสรุป การวิจัยครั้งนี้ พบร่วม

1. ผู้ประกอบการกลุ่มแม่บ้าน เกษตรกรกลุ่มสหกรณ์บ้านคลองชนวน หมู่ที่ 5 ตำบลล้อมplat อำเภอสหทิพพระจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับการตัดเลือกจากทางอำเภอให้เป็นกลุ่มผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ มีการดำเนินงานในรูปแบบคณะกรรมการส่วนใหญ่จะมีประสบการณ์มากกว่า 5 ปี และยังคงใช้กระบวนการทำแบบดั้งเดิม โดยมีรายได้ประมาณสัปดาห์ละ 300 - 800 บาท/คน การใช้บัตรจุภัณฑ์จะเสียเงินพลาสติกและติดสติกเกอร์ตราสินค้า ซึ่งกลุ่ม พร้อมที่อยู่และหน่วยงานที่สนับสนุน ส่วนปัญหาหลักที่ผู้ประกอบการพบ คือ การขยายผ่านคนกลาง การถูกตัดราคาจากผู้ประกอบการรายย่อย และทุนสนับสนุน และจากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการสอนจากเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์น้ำตาลแ冤 ตำบลล้อมplat อำเภอสหทิพพระจังหวัดสงขลา เป็นรูปแบบที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นจากการประมวลประสบการณ์และศึกษาข้อมูลภาค

สนาม เรื่องน้ำตาลแ冤 โดยสรุปเป็นแผนภูมิ(ดังที่แสดงในแผนภูมิที่ 2)

2. ผลกระทบต่อความเข้าใจกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ พบร่วม หลังจากผู้วิจัยทำการทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์เป็นหลัก นักศึกษาสามารถทำคำแนะนำหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนทุกคน และจากการประเมินผลการออกแบบบรรจุภัณฑ์ นักศึกษาสามารถทำคำแนะนำโดยภาพรวมอยู่ในเกณฑ์มากทุกด้าน ทั้งด้านรูปแบบ ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านการผลิต

3. ผลจากการประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ พบร่วม คุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน เห็นว่า รูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ตามแผนภูมิที่ผู้วิจัยนำเสนอ มีความเหมาะสมสมดุลแล้ว โดยคำนึงถึงส่วนประกอบต่าง ๆ ของการสอน คือ แผนการสอน วัสดุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอนและการประเมินผล ซึ่งในส่วนของกิจกรรมจะเน้นการกำหนดกรณีศึกษา เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการภาคสนาม เพียงแต่อาจจะต้องเพิ่มระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติและควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์น้ำตาลแ冤ในรูปแบบอื่น ๆ ด้วย โดยมีรูปแบบแสดงเป็นแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 แสดงรูปแบบการสอนกระบวนการออกแบบบรรจุภัณฑ์ : กรณีศึกษาน้ำตาลแวร์ ตำบลชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่สนใจ
ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการ
สอนหรือด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
พื้นบ้าน ดังนี้

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
การพัฒนาหลักสูตรด้านการออกแบบ
ให้สอดคล้องกับความต้องการของ
ท้องถิ่น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
กระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างผู้
เรียนกับชุมชนในการพัฒนารูปแบบ
บรรจุภัณฑ์

3. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ
การพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้
สอดคล้องกับความต้องการของตลาด
หรือผู้บริโภค

2 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้
ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่สนใจ

ศึกษาเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการ
สอนหรือด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์
พื้นบ้าน ดังนี้

1. ควรแบบการสอนกระบวนการ
ออกแบบบรรจุภัณฑ์ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
เป็นต้นแบบในงานวิจัยครั้งนี้ เน้น
เฉพาะกรณีศึกษาน้ำตาลaware ตำบล
ชุมพล อำเภอสทิงพระ จังหวัดสงขลา
ซึ่งกำหนดระยะเวลาไว้เพียง 5 สัปดาห์
15 คาบเท่านั้น หากจะนำไปประยุกต์
ใช้กับการสอนในรายวิชาออกแบบอื่นๆ
ควรจะมีการปรับระยะเวลาและ
กระบวนการให้สอดคล้องกับเนื้อหาใน
รายวิชานั้น ๆ

2. ในด้านการส่งเสริมผลิตภัณฑ์
หนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ หน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องควรมีการสนับสนุนด้าน
ต่างๆ แก่ผู้ประกอบการ เช่น การ
จัดหาทุน การให้ความรู้ด้านการตลาด
หลักการบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ตรัยกพ. บุญรอด. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการออกแบบของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ แผนกศิลปประยุกต์ สาขาวิศลปหัตกรรม ในสถานศึกษา สังกัดกรมอาชีวศึกษา กลุ่มสถานศึกษาภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2536.

ปราวรรณ ดวงรัตน์. การศึกษาสภาพและปัญหาการเรียนการสอนศิลปะ ปฏิบัติสาขาหัตศิลป์ ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541. พระธรรมปีก (ป.อ.ปยุตติ). การพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ : มูลนิธิพุทธธรรม, 2537.

พากนা ตันหลักษณ์. หลักการออกแบบ. กรุงเทพฯ : พิทักษ์อักษร. 2526. ไบคิน จีังวะพ. ผลการสอนกระบวนการออกแบบในวิชาทฤษฎีการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีต่อความเข้าใจขั้นตอนการออกแบบและผลงานของนักศึกษา โปรแกรมศิลปกรรม ระดับปริญญาตรี สถาบันราชภัฏกรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ปริญญาตรี บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2543.

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. รายงานการวิจัยเอกสาร เรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ในระดับปริญญาตรี. กรุงเทพฯ : ทบวงมหาวิทยาลัย, 2543.

สถาบันราชภัฏสงขลา. นโยบายสถาบันราชภัฏสงขลาตามแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). สงขลา : โปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา, 2545.

สุธิงค์ พงศ์พนูลย์. “สหิพะ, คำເກອ” สารานุกรมวัฒนธรรมภาคใต้ ๙ (2529) : 3667.

ภาษาอังกฤษ

Bloom, Benjamin. **Taonomy of Education Objective : Handbook I. Cognitive Domain.** New York : David Mc Kay. 1956.

Singer, R.N. **The Learning of Motor Skills.** New York : Macmillan Publishing Co.Inc., 1982.

Watson, James Robert. “Teaching Design in the Year 2000 : A Modified Delphi Study of the Perceptions of Design Educators.”

Dissertation Abstracts International. Vol 48, 3 (September 1987) : 543-A.